

Textul narativ – „*Toate pânzele sus!*“, de Radu Tudoran

Caracterizarea personajului literar

IEREMIA

O trăsătură importantă a textului narativ este prezența personajelor, ființe de hârtie, care trăiesc doar în universul imaginar creat de opera literară. Autorul construiește textul astfel încât să creeze personaje diverse, pe care le pune în valoare utilizând o multitudine de aspecte: perspectiva naratorului, mediul în care trăiesc, comportamentul, relațiile dintre personaje, limbajul, vestimentația, atitudinea altor personaje. După rolul pe care îl au în desfășurarea acțiunii, există personaje principale, secundare și episodice.

Ieremia este un personaj important din romanul „*Toate pânzele sus!*“, scris de Radu Tudoran. El este caracterizat atât direct, cât și indirect, prin mijloace specifice.

Portretul fizic al personajului se conturează prin ochii lui Anton Lupan, prin intermediul căruia naratorul îl caracterizează direct: „Omul de lângă el, înalt din cale afară, să fi zis că-i deșirat dacă n-ar fi fost destul de spătos, avea un cap cam micuț pentru trupul lui, un cap de păsăroi, cu nasul ascuțit, cu ochii apropiați, când vicleni, când glumeți, cu bărbia îngustă și cu obrazul plin de țepi.“ Înfățișarea personajului devine astfel neobișnuită și misterioasă.

Tot un mijloc direct de caracterizare este caracterizarea făcută de alte personaje. Prin acest procedeu aflăm că Ieremia este apreciat de ceilalți, care îi recunosc potențialul, așa cum Anton Lupan observă: „Se cuvenea să nu-l mai scape din mâini, altul pe măsura lui fiind greu de găsit.“

Un alt amănunt al portretului lui Ieremia, de această dată de natură interioară, reiese din autocaracterizarea pe care acesta o face atunci când Anton Lupan îl întreabă dacă știe să citească, să scrie și să socotească. Răspunsul său, „Taman cât trebuie ca să nu zică lumea că-s prost.“, scoate în evidență atât capacitățile sale intelectuale, cât și spiritul său de glumă și autoironia.

Caracterizarea indirectă a personajului este complexă, trăsăturile sale fiind înfățișate prin mijloace specifice: statut social, vestimentație, comportament, limbaj, atitudinea celorlalte personaje.

Din discuția cu alt personaj, aflăm că originea sa este simplă, fiind un flăcău de la sat, și de asemenea faptul că ocupația sa este aceea de marangoz.

Faptul că Ieremia este un personaj neobișnuit reiese și din prezentarea aspectului său vestimentar, care asociază elemente ale portului tradițional cu elemente specifice marinarilor: „Purta un fel de cioareci hărtăniți, strânși cu nojițele opincilor până sub genunchi, dar în sus avea o haină de marinar, peticită cam peste tot, care nu se potrivea nici cu cioarecii, nici cu căciula de oaie din cap.“ Potrivit acestei descrieri, personajul nu este preocupat de aspectul fizic, ci de latura practică. De asemenea, statutul său social umil este subliniat prin hainele care nu erau într-o stare prea bună.

Inteligența și simțul umorului sunt evidențiate și prin limbajul personajului. O secvență reprezentativă este discuția despre nume, pe care o poartă cu Anton Lupan, modalitate indirectă de caracterizare.

Comportamentul personajului este un mijloc indirect de caracterizare, reprezentând faptele și acțiunile pe care acesta le realizează. Acesta oferă cele mai multe informații despre trăsăturile

personajului. Devenit membru al echipajului de pe goeleta „Speranța”, Ieremia se adaptează relativ repede la viața de marinar și își dovedește frecvent abilitățile, ceea ce subliniază spiritul său de aventură, dar și curajul și responsabilitatea. Fire iute și săritoare, răspunde la orice chemare, demonstrând spirit de echipă. Nu iese din vorba superiorului, chiar dacă nu înțelege mereu de ce trebuie să facă astfel. Personajul posedă un fin spirit de observație, are mereu simțul umorului, este devotat echipajului și demonstrează abilități practice.

Este dominat de întrebări și nelămuriri, dar este și hotărât și nu ezită să folosească pușca atunci când situația o cere. Ambițios și dârz, hotărât în ceea ce își propune să facă, tenace și curajos, el este bărbatul în care tot echipajul are încredere atunci când se află în pericol.

Personajul Ieremia este construit mai mult prin caracterizare indirectă decât directă, dar autorul reușește să contureze un personaj complex, cu un rol important în derularea aventurilor din romanul „Toate pânzele sus!”.